

Włoskie spółdzielnie socjalne realizują wiele usług komunalnych

Włoskie przedsiębiorstwa socjalne realizują większość usług świadczonych na rzecz mieszkańców. Zajmują się na przykład sprząaniem budynków komunalnych, opieką nad dziećmi i osobami starszymi, przygotowaniem i dostarczaniem posiłków do szkół i przedszkoli, pielęgnacją zieleni miejskiej oraz prowadzeniem biblioteki.

Graziano Pelizzaro, burmistrz liczącej 6 tysięcy mieszkańców włoskiej gminy Guidizzolo w prowincji Mantova otwarcie przyznaje, że istnienie spółdzielni socjalnych nie tyle ułatwia, co wręcz umożliwia normalne funkcjonowanie zarządzanej przez niego społeczności. I to nie dlatego, że tego typu instytucje dają szansę na pracę i powrót do normalnego życia osobom zagrożonym wykluczeniem społecznym. Takich ludzi, jak twierdzi burmistrz, na terenie tej bogatej prowincji jest bardzo niewiele. W samej gminie bezrobocie jest zjawiskiem niemal nieznanym; nawet 15-procentowa grupa imigrantów, głównie z Maroka, dawnej Jugosławii, Indii i Pakistanu, nie ma kłopotów ze znalezieniem zajęcia, przede wszystkim w licznych na tym terenie gospodarstwach warzywnych. Przedsiębiorstwa socjalne są potrzebne mieszkańcom, bo to one zajmują się większością świadczonych na ich rzecz usług. Liczba zatrudnionych w urzędzie gminy jest przez prawo włoskie ściśle limitowana; w magistracie Guidizzolo na etatach pracuje tylko 26 osób, które bez zewnętrznego wsparcia nie byłyby w stanie uporać się ze wszystkimi zadaniami. W dodatku, zgodnie z włoskim prawem

pracy, zwolnienie samorządowych urzędników jest praktycznie niemożliwe. – *Mieszkańcy ciągle wymyślają coś nowego, domagają się nowych usług i*

gmina musi sobie z tym poradzić

– śmieje się Graziano Pelizzaro.

A daje sobie radę przy pomocy wolontariuszy, a przede wszystkim – poprzez zlecenie wykonania usług spółdzielniom socjalnym. Tego typu jednostki zajmują się więc sprząaniem budynków komunalnych, opieką nad dziećmi i osobami starszymi, przygotowaniem i dostarczaniem posiłków do szkół i przedszkoli, pielęgnacją zieleni miejskiej, świadczą usługi dla miejscowej biblioteki oraz organizują różnego typu zajęcia dla niepełnosprawnych. Burmistrz nie ukrywa, że dzięki przedsiębiorstwom socjalnym omija bariery biurokratyczne, związane z limitami zatrudnienia, mając jednocześnie możliwość łatwego proceduralnie rozstania się z nierzetelnym wykonawcą.

Te same usługi mogłyby wykonywać także firmy prywatne. Jednak spółdzielnie socjalne, dzięki pewnym ulgom podatkowym, mają z reguły tańszą, a więc bardziej atrakcyjną ofertę. – *Tętu jednostki są formą kompromi-*

su między potrzebami społeczności lokalnej a sztywną strukturą biurokratyczną – mówi Graziano Pelizzaro. – Potrzeby zgłaszane są przez mieszkańców, gmina zaspokaja je, opłacając usługi spółdzielni, a gdy jakaś potrzeba wygaśnie, to albo spółdzielnia musi szukać innego obszaru działania, albo jej pracownicy – innej spółdzielni. Obecnie na terenie naszej gminy usługami na rzecz ludności zajmuje się około 50 osób związanych ze spółdzielczością socjalną.

O korzyściach, jakie dla samorządu lokalnego niesie współpraca z przedsiębiorstwami społecznymi, burmistrz Guidizzolo opowiadał podczas spotkania z grupą gości z Polski. Wizyta we Włoszech była związana z podsumowaniem realizowanego przez blisko trzy lata międzynarodowego projektu „Nowatorskie sektory a ekonomia społeczna” z udziałem partnerów z Włoch, Hiszpanii, Grecji i Polski. Dla strony polskiej doświadczenia, jakie reprezentują solidnie już umocowane we włoskiej rzeczywistości ekonomicznej i społecznej spółdzielnie socjalne, były inspirujące, choć w odniesieniu do naszej rzeczywistości prezentowały wizję dość odległą.

Początek działania przedsiębiorstw społecznych we Włoszech

Nieregularne

Śr. nakład 11000 egz.

Zasięg ogólnopolski

Włoskie spółdzielnie socjalne realizują wiele usług komunalnych

dokończenie ze str. VII

laptopem – może skorzystać każdy chętny. Działalność biblioteki finansowana jest przez władze lokalne, przy czym gmina ponosi 90 proc. kosztów, natomiast region i prowincja – po 5 proc., przeważnie w postaci świadczonych usług. Dla polskich gości szokujące okazały się kwoty wydatków – na kulturę i opiekę społeczną ta niewielka gmina wydaje rocznie 1 mln euro ze swego 7-milionowego budżetu.

Obsługą biblioteki zajmują się dwie spółdzielnie, bo sprząta ją osoba zatrudniona w jednej, która dba także o czystość innych budynków komunalnych, a obsługę merytoryczną zapewniają pracownicy „Orizzonti”.

Od 2002 r. prowadzą także żłobek. Mieści się on w kilku wynajmowanych od prywatnej osoby pokojach. Zapisanych jest do niego 10 dzieci w wieku od 9 miesięcy do 3 lat, którymi zajmują się dwie opiekunki. Posiłki dowożone są z komunalnej stołówki, prowadzonej – rzecz jasna – przez inną spółdzielnię socjalną. Pełny koszt utrzymania dziecka w tej placówce to 600 euro miesięcznie, ale rodzice płacą tylko część tej kwoty, w zależności od dochodów; pozostałe koszty pokrywa gmina. Już wkrótce spółdzielnia otworzy kolejny żłobek i, jak się przewiduje, potrzeby społeczności lokalnej w tym zakresie zostaną wtedy w pełni zaspokojone.

Kolejną formą działalności spółdzielni typu A, z jaką zapoznaliśmy się uczestnicy wyjazdu, była Cooperative Fiordalizo w miejscowości Castiglione delle Stiviere. Po-

czątkowo w lokalu spółdzielni mieścił się gminny ośrodek dla tzw. trudnej młodzieży. Wkrótce okazało się jednak, że

lokalna społeczność bardziej potrzebuje

placówki, zajmującej się osobami upośledzonymi. W Castiglione działała na ich rzecz założona przed 33 laty fundacja, której twórcą i wieloletnim prezesem jest **Mario Mutti**, ojciec niepełnosprawnego syna. W 1980 r. fundacja otworzyła pierwszy ośrodek, oparty w dużej mierze na pracy wolontariuszy, a mieszczący się w dwóch pokojach. Dziś ośrodek zajmuje spory budynek, do którego wkrótce dobudowane będzie kolejne skrzydło. Na różnego typu zajęcia dowożonych tu jest ośrodkowymi busami 30 osób, którymi zajmuje się 6 wychowawców, psycholog oraz tzw. operator socjalno-sanitarny, odpowiedzialny m.in. za pomoc w utrzymaniu higieny osobistej podopiecznych. Od godz. 9 do 16 osoby niepełnosprawne – chodzi tu o upośledzenie psychiczne w stopniu średnim i głębokim – uczestniczą w różnego typu warsztatach, które nie tylko pomagają im zagospodarować wolny czas, ale przygotowują do nieskomplikowanych zajęć, umożliwiających niektórym nawet podjęcie pracy zarobkowej. Podobnie, jak w przypadku przedszkola, część odpłatności za pobyt w ośrodku ponoszą rodzice. Za resztę płaci gmina; znaczną część kosztów powinien ponosić także region, podobno nie wywiązuje się z tego obowiązku....

Dla **Witolda Szarlitta** z Krakowa wyjazd do Włoch był swe-

go rodzaju wycieczką do przyszłości.

Od 4 lat bezrobotny, bez zasiłków z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej umarłby – jak mówi – z głodu. W lutym br. przypadkowo zobaczył ogłoszenie MISTiA o naborze chętnych na szkolenia. – *Nie miałem nic do stracenia, więc poszedłem – mówi. – Choć o spółdzielczości społecznej nie wiedziałem nic, a o branży gastronomicznej też niewiele.*

Przeszedł cykl szkoleń

z dziedziny marketingu, tworzenia budżetu, hotelarstwa i obecnie wraz z 18 innymi osobami, które są beneficjentami projektu „Możemy Więcej – Partnerstwo na rzecz spółdzielni socjalnych” i stworzyły spółdzielnię RATEL, przygotowuje się do uruchomienia restauracji przy jednym z krakowskich hoteli. – *Wszyscy dobrze znamy smak bezrobocia. Dlatego świadomość, że wreszcie coś zależy tylko od nas, od naszego zapału, wiedzy i pracy sprawia, że podchodzimy do tego przedsięwzięcia z dużą nadzieją i wiarą w sukces – mówi pan Witold. – We Włoszech zobaczyłem, jak naprawdę wygląda ta Europa, jak potrafią sobie radzić małe ośrodki, gdzie ludzie podejmują z zapałem odpowiedzialne zadania, a zapisy prawne otwierają nowe możliwości.*

Barbara Matoga

Tekst powstał w związku z realizacją projektu „Możemy Więcej – Partnerstwo na rzecz spółdzielni socjalnych” finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Inicjatywy Wspólnotowej EQUAL. „GSIA” jest jednym z partnerów przedsięwzięcia.

Nieregularne

Śr. nakład 11000 egz.

Zasięg ogólnopolski

